

Schriftlezing: Exodus 18

Tekst: Exodus 18:13-26

Ps. 122:1,2,3 (aanvangslied)

Ps. 119:1,66 (na wet)

Ps. 132:4,5,8 (na schriftlezing)

Lb. 319:1,2,3,4,5 (na preek)

Ps. 84:3 (bij bevestiging)

Gez. 70:1,2,3 (slotzang)

Ps. 135:1,2 (na ondertekening)

Gehouden te: Baflo, 30-05-10 (9.30 u.) – Bevestiging ambtsdragers.

Thema: Wijze raad voor gezonde ambtsdienst.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

1. Waarneming.

Een buitenstaander neemt de dingen vaak scherper waar dan jijzelf. Hij ziet jouw zwakke en de sterke kanten beter dan jijzelf of de gemeenschap waar jij deel van uitmaakt of mee verantwoordelijkheid voor draagt. Bijvoorbeeld het bedrijf, waar je werkt of de kerkenraad, waar jij lid van bent of de gemeente, waarin jij een plaats hebt gekregen.

Je hebt zelf een bepaalde stijl ontwikkeld. Of je bent bezig in je werk of je ambtsdienst in te groeien. Je hebt je ideeën daarover met jouw vaardigheden en mogelijkheden. Je zit er midden in, in je werk, in je ambt. En dan ontbreekt zomaar de kritische afstand. Dat is heel menselijk. Het is moeilijk om jezelf kritisch te bekijken en waar nodig te corrigeren. Het is lastig om de golf te analyseren, waarop jezelf mee surft. Of waarop jouw reddingsvlot dobbert.

Hoe goed is het dan, dat een betrokken buitenstaander in wijsheid met jou meekijkt en waarneemt hoe jij het doet. En dat zo iemand dan jou aanspreekt, met je doorspreekt en je adviezen geeft, hoe je je dienst beter kunt verrichten.

We hadden als predikanten een soortgelijke ervaring op ons congres van deze week. Tijdens een forum liet een aantal 'betrokken buitenstaanders' hun licht schijnen over de veranderingen in de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). Ze analyseerden vanuit hun invalshoek en deskundigheid de situatie in de kerken, positief kritisch, en gaven ook bemoedigende adviezen.

Hoe weldadig is het, wanneer God de Heilige Geest zulke wijze mensen op je weg plaatst. Hoe goed is Gods hulp in dezen. Wat zijn ze waardevol, die 'Jetro-figuren'.

Die aanduiding brengt ons bij onze tekst, het bijbelgedeelte, dat de HEER ons in deze dienst wil voorhouden.

Prachtig, zo'n man als Jetro, Mozes' schoonvader, echt een betrokken buitenstaander. Zelfs een man als Mozes heeft dat nodig, om niet vast te lopen in zijn ambts-

dienst. God stuurt Mozes zijn schoonvader als een soort supervisor, die een dag – of meer dagen – met Mozes meekijkt. Misschien helemaal niet opzettelijk.

Daar kwam Jetro niet voor. Hij kwam Mozes' vrouw en haar zonen bij Mozes terugbrengen. Mozes had ze op enig moment naar Midjan teruggestuurd. Waarom en wanneer, dat weten we niet precies.

Maar de HEER, die met Israël en met Mozes meereist en voor hen uitgaat – denk aan de wolkkolom overdag en de vuurkolom 's nachts – weet wat Hij doet. Hij is heel betrokken bij zijn volk en bij de man, die Hij als leider en middelaar heeft geroepen. God weet ook wie Jetro is en wat hij met zijn wijsheid voor Mozes en Israël kan betekenen, als een wijs waarnemer.

Jetro komt en na de begroeting, na het enthousiaste verhaal van Mozes over Gods grote daden en na het offermaal kijkt hij op een gewone werkdag met Mozes mee. Als een betrokken buitenstaander neemt hij scherp waar hoe Mozes werkt. Jetro ziet hoeveel geschillen Mozes op een dag te behandelen krijgt. Hij ziet de Israëlieten in rijen voor de tent van Mozes wachten. Wat is er veel te doen. Wat zijn er kennelijk veel geschillen en conflicten, waarover een uitspraak gevraagd wordt. Van Mozes. Van de HEER uiteindelijk.

Er komt bijna geen einde aan. Jetro neemt het allemaal waar en hij ziet hoe machtig veel energie het Mozes kost. Maar of zijn schoonzoon het allemaal goed doet? Daar heeft hij zo zijn twijfels bij. Nee, niet over Mozes' motivatie en ijver. Wel over hoe hij het aanpakt en organiseert.

2. Kritiek op Mozes.

Jetro heeft zo zijn vragen bij Mozes' manier van werken. Hij stelt die vragen ook eerlijk aan hem. Hij houdt ze niet achter zijn kiezen, maar komt er vrijmoedig mee voor de draad.

Mooi trouwens hoe de Heer Mozes hier tekent als mens van vlees en bloed, die ook niet alles goed doet. Op wie ook kritiek valt uit te oefenen. En die het ook accepteert van zijn schoonvader en via hem accepteert van Jezus Christus en de Heilige Geest. Mozes is niet de onaantastbare superman. Maar de kwetsbare, zachtmoedige man, die God tot een zware taak heeft geroepen en die Hij bekwaam maakt. Waar de Heer ook mee bezig is in dit gesprek van Jetro met Mozes.

"Waarom moet jij steeds voor iedereen klaarstaan? Waarom houd jij als enige zitting, terwijl de mensen zich van 's ochtends tot 's avonds om je verdringen?" (vs. 14)

Die positief kritische vragen dwingen Mozes om zich rekenschap te geven van zijn manier van werken.

Zijn antwoord laat zien hoe goed hij gemotiveerd is. En dat hij een hoge ambtsopvatting heeft. Mozes weet zich echt door God geroepen en aangesteld als leider van Gods volk.

"Omdat het volk bij mij komt om God te raadplegen. Als ze een geschil hebben, wordt dat aan mij voorgelegd, en dan beslis ik wie er in zijn recht staat en vertel ik hun hoe Gods wetten en voorschriften luiden." (vs. 15,16)

Mozes mag dat nu terecht zeggen.

"Wie heeft jou als leider en rechter over ons aangesteld?"

Dat vroeg één van zijn Hebreeuwse broeders, toen Mozes, als prins van Egypte, een ruzie tussen twee Hebreeuwse mannen wilde beslechten, Ex. 2:14. Toen was Mozes te snel. En hij moest naar Midjan vluchten en veertig jaar bij God doorbrengen in de leerschool van het geduld.

Nu mag hij op een soortgelijke vraag antwoorden: "God! De Heer heeft mij tot overste en rechter aangesteld. En ik doe mijn uiterste best om die taak goed te doen. Ik steek er al mijn energie in en heb er dagwerk aan."

Mozes mag en moet de Heer raadplegen voor het volk. En hun op die manier de wetten en richtlijnen van God leren. Gods beslissingen zijn immers richting gevend voor het leven van de Israëlieten op weg naar het beloofde land. Bedenk hierbij, Jetro komt bij Mozes nog voor de wetgeving op de Sinäi.

Mozes is nog bezig om zijn weg hierin te zoeken. Wat is het dan goed van God, dat Hij Mozes confronteert met de kritische vragen en het wijze advies van Jetro, de priester van Midjan.

"Mozes, God heeft het goed met jou en met Israël voor. Luister dus."

"Het is niet verstandig wat je doet, 'zei zijn schoonvader, 'je zult er nog onder bezwijken, en de mensen die bij je komen ook. Dit is een veel te zware taak voor je, je kunt die niet alleen aan.'" (vs. 17,18)

Dat is duidelijke taal. Heel rechtstreeks. "Mozes, je doet het verkeerd. Je bent niet verstandig bezig." Dat is geen onverhoedse aanval van Jetro op Mozes' positie. Maar vriendelijke en betrokken kritiek.

"Mozes, je overspant jezelf, als je zo doorgaat. Dat houd je niet vol. Je raakt uitgeput. Je krijgt een burn-out als je op die manier je werk blijft doen. Verander niet je taakopvatting, maar wel je werkhouding en de organisatie van je werk."

Jetro heeft door, dat God niets heeft aan overspannen ambtsdragers. God kan niets met een verwelkte middelaar voor zijn volk. God wil dat ook niet. Daar zijn zijn volk en zijn knechten Hem veel te dierbaar voor. Hij heeft het welzijn van allen op het oog in de komst van zijn koninkrijk en op de reis naar het beloofde land.

Voor het volk is het ook niet goed, als Mozes zo afmattend blijft werken. Het zal het ongeduld bij het volk alleen maar bevorderen.

We weten het allemaal: niets is zo frustrerend als ergens lang moeten wachten.

Wachlijsten en wachtrijen zijn dodelijk voor de motivatie en het geestelijke gezondheid van de mensen. Denk aan de wachlijsten in de gezondheidszorg. Je weet zelf hoe je reageert als je over zoveel weken eens een keer aan de beurt bent voor een scan. Of als je maanden, jaren moet wachten op een operatie.

(Overigens is geduld wel een vrucht van de Geest. Dat mogen we ook bedenken als christenen van het Nieuwe Testament. Zie o.a. Galaten 5:22.)

"Mozes, let ook op de mensen. Kijk naar je volk. Let op hun welzijn. Stel hun geduld niet te veel op de proef. Het keert zich zomaar tegen je. Neem niet te veel hooi op je vork. Mozes, het moet anders. Het kan anders. Het mag minder van God."

De Heer vraagt niet het onmogelijke van ambtsdragers, ook niet van zijn knecht Mozes. Bij de Heer is het niet: 'de zweep erover' en 'nog een tandje erbij.'

En wat is het goed als iemand je dat zegt namens de Heer. Mannen als Jetro zijn goud waard, met hun betrokken wijsheid. Al is het ook iemand van buiten de kerk. Want dat was Jetro, zou je kunnen zeggen. Priester van Midjan, wel nakomeling van Abraham en Keturah.

Het hoeft niet altijd meer. Het mag ook minder van God voor het welzijn van Gods volk en Gods knechten. Want zulk minder is uiteindelijk meer in het koninkrijk van God.

3. Minder is meer.

Jetro geeft Mozes wijze raad, in zekere zin als zijn 'meerdere'. Mozes heeft bij hun ontmoeting een buiging voor hem gemaakt en hem omhelst. Dat doe je in die cultuur bij iemand die je hoog acht, hoger dan jezelf.

Een goed advies. Mozes moet taken afstoten, niet alles zelf willen doen of zelf alles in de handen willen houden. "Mozes, concentreer je op de hoofdzaken," adviseert Jetro. Wij zouden vandaag zeggen: "Stel prioriteiten en richt je op je wezenlijke taak, waarvoor God je heeft geroepen."

Voor Mozes is dat: het volk bij God vertegenwoordigen, hun geschillen aan de Heer voor te leggen. En:

"Prent hun zijn wetten en voorschriften in en leer hun welke weg ze moeten bewandelen en welke plichten ze moeten vervullen." (vs. 20)

Het onderwijs in de geboden en verordeningen van de Heer dus.

Twee hoofdelementen in Mozes' ambt als middelaar dus. De zaken van het volk bij God brengen. En de woorden van de Heer bij het volk brengen en aan hen doorgeven, zodat zij leren op Gods wegen te gaan.

Daar heeft Mozes zijn handen meer dan vol aan, beseft Jetro. Mozes moet de hoofdlijn bewaken dus en zich niet in de kleine zaken en de details verliezen.

Minder werk voor Mozes. Maar dit minder is meer voor God in zijn koninkrijk. Want het betekent betere kwaliteit en grotere dienstbaarheid aan de Heer en op die manier aan het volk van God.

Een wijs advies van Jetro. Een mooie lijn, waar je tot op vandaag veel van kunt leren in de kerk. Als je wilt en je openstelt voor de leiding van God de Heilige Geest.

Dezelfde lijn volgen de apostelen in het nieuwe testament ook. Als het werk in de grote gemeente van Jeruzalem – met zijn duizenden gelovigen – hun teveel wordt en er van alles dreigt mis te lopen in de zorg voor de gemeente, dan zeggen ze tegen de verzamelde leerlingen van Jezus:

"Het is niet goed dat wij de zorg dragen voor de gemeenschappelijke maaltijden, want daardoor verwaarlozen we de verkondiging van Gods woord. Kies daarom, broeders en zusters, uit uw midden zeven wijze mannen die goed bekendstaan en vervuld zijn van de heilige Geest. Aan hen zullen we deze taak opdragen, terwijl wij ons zullen wijden aan het gebed en aan de verkondiging van het woord van God."
(Hand. 6:2-4)

Ook hier concentratie op dezelfde hoofdzaken als bij Mozes: voor de gemeente naar God gaan in de gebeden en de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus om de mensen te leren op Gods wegen te gaan.

Dat is dus gewoon de raad van Jetro in praktijk brengen. Als hebben ze dat misschien niet eens zo beseft of benoemd. Maar het is het wel. En de gemeente van Christus is er wel bij gevaren. Lees het vervolg van Handelingen 6.

"Het woord van God vond steeds meer gehoor, zodat het aantal leerlingen in Jeruzalem sterk groeide; ook een grote groep priesters aanvaardde het geloof." (Hand. 6:7)

Minder wordt ook daar meer voor het Koninkrijk van God. Dan zal het bij ons toch ook zo kunnen zijn?!

4. Delegeren.

Mozes krijgt van Jetro het advies om minder te gaan doen. Maar de hoeveelheid werk blijft hetzelfde. Zal wellicht nog toenemen in de toekomst. Verspreid nu dat werk over meer personen, adviseert Jetro. Schakel meer mensen in, in elk geval bij de kleinere zaken, die onder het volk leven en die ze normaal bij Mozes brengen. Delegeren noemen we dan vandaag de dag. Geef werk uit handen. Zoek daarvoor mensen, die dat kunnen, die van God de gaven daarvoor hebben gekregen.

Mozes moet niet in het wilde weg mensen uit het volk plukken en hen met een stuk onderlinge rechtspraak en leiding over het volk belasten. Hij moet omzien naar gekwalificeerde broeders.

Jetro adviseert:

"Maar zoek daarnaast onder het volk een aantal doortastende, vrome mannen, die betrouwbaar zijn en zich niet laten omkopen, en geef hun de leiding over groepen van duizend, van honderd, van vijftig en van tien." (vs. 21)

Je moet een aantal vrome, godvrezende mannen zoeken. Mannen met ontzag van God, gelovige broeders, die luisteren naar de Heer. Laat het ook betrouwbare mannen zijn, op wie jij en de mensen aankunnen, die niet met alle winden meewaaien en die zich niet door jan en alleman laten beïnvloeden qua woorden en instelling. Ze moeten ook onomkoopbaar zijn. Ze moeten zich niet door geld onder druk laten zetten en hun oren laten hangen naar mensen met geld of invloed. Mannen dus die zonder aanzien des persoons handelen en rechtspreken en leiding geven aan het volk in al zijn geledingen.

Ze krijgen ook niet allemaal dezelfde verantwoordelijkheid. Het zijn leiders over duizend mensen, over honderd, over vijftig en over tien man. Grotere groepen dus en kleinere. Naar de gaven die God aan hen afzonderlijk heeft gegeven. Daarop wordt hun verantwoordelijkheid ook afgestemd.

Zo doet de Heilige Geest dat. Jetro heeft dat in de gaten, wijs als hij is. Hij ziet het goed en helpt Mozes vooruit.

Het gaat om broeders met gaven. Mannen Gods, vol van de Heilige Geest, zegt het Nieuwe Testament dan. Ook Paulus raadt Timoteüs en Titus aan om in de gemeente oudsten en helpers aan te stellen, die godvrezend zijn en bekwaam om dienst te verrichten in de gemeente van Christus. Aan Titus schrijft Paulus: Stel in de gemeenten aan

"onberispelijke mannen, die maar één vrouw hebben, en gelovige kinderen die niet kunnen worden beschuldigd van schandelijk gedrag en ongehoorzaamheid. Een opziener moet als beheerder van Gods huis onberispelijk zijn: hij mag niet eigenzinnig optreden, niet driftig zijn, niet te veel drinken, niet gewelddadig zijn en niet hebzuchtig; hij moet juist gastvrij zijn, goedwillend, bezonnen, rechtvaardig, toegewijd en beheerst. En hij moet zich houden aan de betrouwbare boodschap die in overeenstemming is met de leer, zodat hij in staat is om anderen met heilzaam onderricht te bemoedigen en dwarsliggers terecht te wijzen." (Titus 1:6-9)

Paulus gaat hier en in 1 Timoteüs 3 en 6 volledig in het spoor van Jetro's advies aan Mozes. Hij maakt dat vruchtbaar voor de gemeente van Christus in het nieuwe testament.

Het is goed op dat te beseffen op deze zondag bij de bevestiging van ambtsdragers. Wat Paulus als vereisten voor leidinggevende broeders in de kerk neerzet, is voor hen zelf tegelijk aansporing en stimulans om zo te werken in de gemeente. Om op die manier de vrucht van de Geest ook in hun ambtsdienst te laten zien. Liefde, vrede, zachtmoedigheid, geduld en al dat andere van de vrucht van de Geest.

5. Gezonde aanpak.

Jetro adviseert Mozes taakverlichting door taakvermindering en concentratie op de hoofdzaken en werkspreiding door delegeren aan bekwame broeders. Hij bepleit dus een gezonde en gezond makende aanpak. Hij zegt:

"Als je het op deze manier aanpakt, en als God het wil, kun je het volhouden en kunnen al die mensen tevreden naar hun tenten gaan." (vs. 23)

Jetro heeft heel duidelijk het welzijn en de geestelijke gezondheid van Mozes op het oog en het welzijn van het volk. Dat ligt trouwens in elkaars verlengde. Gezonde ambtsdienst komt de gemeente van Christus zeer ten goede. Dat heeft Jetro heel goed in de gaten.

En Jetro verbindt de naam van God hier aan: "... als God het wil..." Hij heeft God leren kennen uit het enthousiaste verslag van Mozes over de grote daden van de Heer, over de uittocht uit Egypte. Hem is verteld door Mozes hoe machtig en barmhartig de Heer is voor zijn volk. De God die redt met machtige hand.

Nou, dan kan God ook geen boeman zijn voor zijn knechten. Geen God die hen opjaagt en tot wanhoop en overspanning drijft. Zo is de Heer niet. Zo wil de Heer het niet.

Dat legt Jetro op die manier ook aan Mozes voor. "Let op de wil, de leiding van God." Dat is Mozes wel toevertrouwd. God gaat immers vertrouwd en als vriend met Mozes om. Mozes staat heel open voor de wil van God. Hij geeft de dingen van God aan het volk door.

"Let daar dan ook maar op voor wat jezelf en jouw ambtsdienst betreft," adviseert Jetro. "Wees daarvoor ontvankelijk, ook wat je eigen leven betreft. Dan kun je het volhouden in de dienst. En het volk zal tevreden zijn en tevreden naar huis gaan."

Een gezonde aanpak is erg stimulerend naar alle kanten. Dat wil de Heilige Geest ook bevorderen. Een positieve houding van de gelovigen tegenover de broeders die geroepen zijn om leiding te geven onder Gods volk. Dat is voor een deel zeker afhan-

kelijk van de opstelling en de inzet van de oudsten en helpers. Maar evengoed en zeker even veel van de houding van de gemeente zelf tegenover de ambtsdragers en de kerkenraad.

Ik trek even weer een lijn naar het Nieuwe Testament en wijs u op een tekst die – gedeeltelijk – ook in het formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen voorkomt. Hebreëën 13:17:

"Gehoorzaam uw leiders en schik u naar hen, want zij waken over uw leven en zullen daarvan ook rekenschap moeten afleggen. Zorg ervoor dat zij hun taak met vreugde kunnen vervullen, zodat ze geen reden tot klagen hebben: dat zou u zeker niet ten goede komen."

Het gaat me in verband met de tevredenheid van Gods volk nu vooral even om die tweede zin. Als ambtsdragers hun werk niet meer met vreugde kunnen doen, dan is dat heel nadelig voor de gemeente. Zorg er dus voor dat uw voorgangers wel met vreugde hun dienst kunnen verrichten. Dat is uw verantwoordelijkheid. Dat wordt van u gevraagd. Uw positieve houding heeft stimulerende invloed op de houding en het werk van hen die u leiding geven. Daar mag u zich voor inzetten in de naam van Jezus Christus en in de kracht van de Heilige Geest.

6. Gods hulp.

En Mozes? Wat doet hij? Hij is niet zo eigenwijs, dat hij denkt: "Laat Jetro maar praten." De bijbel vertelt:

"Mozes luisterde naar zijn schoonvader en deed wat deze hem had aangeraden."

Dat is groots van Israëls voorganger. Hij veracht een welgemeend advies van deze betrokken buitenstaander niet. Hij luistert en brengt het dadelijk in praktijk. Daarmee erkent hij: "Zo wil God het. Het is God zelf die, via mijn schoonvader, deze aanwijzing aan mij geeft." Jetro werd – misschien zonder het zelf te beseffen – aangedreven door de Heilige Geest.

Mozes is daarvan kennelijk snel overtuigd. Hij luistert, volgt het advies op. Hij aanvaardt Jetro's woorden als de hulp van God. Jetro had immers gezegd:

"Luister, ik zal je een goede raad geven, en moge God je dan ter zijde staan." (vs. 19)

Mozes luistert en God is met hem. En zo gaat het vanaf dan onder Gods volk en in Gods koninkrijk. Soms is minder meer in Gods koninkrijk.

Er is de Heer Jezus Christus – Hem zien we in Exodus 18 ook werken – veel gelegen aan een gezonde en ontspannen ambtsdienst. Van Mozes en van allen die Hij tot dienst in zijn gemeente roept.

Dat is Gods zorg. Daarvoor geeft Christus zijn Heilige Geest. Jezus Christus, geen betrokken buitenstaander, maar het betrokken Hoofd van zijn kerk. Volg Hem.

Hem zij de eer.

Amen.